

Stichting de Tuin van Sjef

Jaarverslag 2014 (inclusief beleid 2015 en volgende jaren)

April 2015

Inleiding

Stichting de Tuin van Sjef is opgericht in 1999 en bestond derhalve 15 jaar in 2014. Dit op zich gedenkwaardige feit is niet gevierd, 2014 is namelijk ook het jaar waarin tot ons grote verdriet de stichter en vorm- en naamgever van de Tuin van Sjef, Sjef van de Molen, is overleden.

Het overlijden van Sjef heeft ertoe geleid dat het bestuur van de stichting zich is gaan concentreren op het oplossen van een belangrijk vraagstuk: hoe blijft de Tuin van Sjef voor de toekomst behouden? Al gauw bleek dat aankoop van de tuin en bijbehorend huis, beide eigendom van de gemeente Rheden, hiervoor de meest geëigende oplossing was. Tegelijkertijd niet de meest gemakkelijke, want hoe haal je als stichting de benodigde 3 ton euro bij elkaar? In 2015 is, gesteund door de nodige publiciteit, gestart met het verwerven van giften en leningen. Op het moment van schrijven van dit verslag en beleidsplan staat de teller op bijna 110 duizend euro. Hartstikke mooi, zo oordeelt het bestuur. Sjef leeft niet meer, zijn gedachtegoed nog wel!

De Tuin van Sjef en de gelijknamige stichting

In de jaren tachtig van de vorige eeuw is beeldend kunstenaar en flora- en faunakenner Sjef van der Molen gestart met de aanleg van een ecologische tuin bij het pand Boulevard 33 in Velp (Gld.). Tuin en huis en zijn eigendom van de gemeente Rheden. Sjef is, samen met enkele andere personen, aan de Boulevard komen wonen omdat het pand waar hij eerst was gehuisvest, werd verkocht. Op die plek, het landgoed Rhederhof in Rheden, had hij een kringloop-natuurruimte aangelegd. Deze tuin bestaat niet meer.

Enorme variatie aan leven

De tuin aan de Boulevard is in de loop der jaren uitgegroeid tot een zeer bijzonder object. De variatie aan leven is enorm. Er komen (wilde) planten en dieren voor die op rode lijsten staan -wat betekent dat ze elders in Nederland zeer zeldzaam zijn en eigenlijk beschermd dienen te worden, maar die zich in de Tuin van Sjef goed weten te handhaven én zich daar voortplanten. Dit dankzij de hulp van een team vrijwilligers, want de tuin moet worden beheerd om te voorkomen dat deze verbost wat ten koste zou gaan van de soortenrijkdom. Belangrijke elementen in de tuin zijn de Rozendaalse Beek die er doorheen stroomt en de met deze waterloop in verbinding staande vijvers.

Maatschappelijk belang

De Tuin van Sjef is op afspraak toegankelijk voor het publiek. Kenners van heem- en natuurtuinen, onder andere verenigd in de Stichting Oase, schrijven de tuin hoog aan. In 2012 heeft het radioprogramma Vroege Vogels de natuur- en maatschappelijke betekenis van de Tuin van Sjef onderstreept door er het predicaat 'Tuinreservaat' aan toe te kennen. Voor studenten van de Internationale Hogeschool Larenstein en het Groenhorst College is de tuin een leerobject. Het is een voorbeeld van hoe je bij de aanleg en het beheer van groenvoorzieningen kunt inspelen op wat de natuur biedt.

Stichting de Tuin van Sjef

In 1999 is de Stichting de Tuin van Sjef opgericht. Doel van deze stichting is (citaat uit de in 2014 van kracht zijnde statuten): 'het zonder winstoogmerk met alle daartoe geëigende middelen overlevingskansen te bieden aan -vooral- inheemse planten en dieren in een door de mens vormgegeven situatie, waarbij het ecologisch samenspel van natuur en cultuur wordt bevorderd en tot creatieve inspiratie moge dienen voor andere tuinbezitters, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.' Het stichtingsbestuur richt zich nu vooral op het regelen van het beheer en het voor het nageslacht behouden van de tuin. Dit laatste is urgent geworden door het overlijden van initiatiefnemer Sjef van der Molen op 12 augustus 2014. Het stichtingsbestuur is, met hulp van vele andere personen, aan de slag gegaan met het uitwerken van een plan om de Tuin van Sjef een zekere toekomst te geven.

Bestuursactiviteiten in 2014

In 2014 bestond het bestuur van Stichting de Tuin van Sjef uit Sjaak van 't Hof (voorzitter), Truus Schennink (secretaris/ penningmeester), Willem Kolvoort (lid) en - tot zijn overlijden- Sjef van der Molen (lid).

Het bestuur heeft diverse malen vergaderd, over onderwerpen als beheer, publiciteit en toekomst. Na het overlijden van Sjef is het bestuur frequenter bij elkaar gekomen om te gaan regelen hoe de tuin behouden kan blijven.

Verwerven eigendom

De Stichting de Tuin van Sjef heeft onvoldoende middelen om de tuin en het huis te kopen. Het bestuur heeft bekeken of er wellicht een andere partij -die het voortbestaan van De Tuin van Sjef garandeert- in beeld is om als koper op te treden. Er is contact gelegd met Woningbouwvereniging Gelderland (WBVG), een organisatie die zich richt op het beheren van minder gangbare woonobjecten. Zo is de WBVG intensief betrokken bij de ontwikkeling tot 'wonen in de natuur' van het voormalige zwembad Beekhuizen. Boulevard 33 valt buiten de doelstelling van de WBVG. Deze corporatie stelt de bewoners, bijvoorbeeld verenigd in woongroepen, centraal. De Tuin van Sjef en bijbehorend pand zijn daarvoor te kleinschalig.

Het stichtingsbestuur kon geen andere organisaties bedenken die de Tuin van Sjef veilig willen stellen en deze tuin met bijbehorend woonhuis zouden willen kopen. Vandaar dat de stichting inzet op het zelf verwerven van het eigendom.

Overleg met de eigenaar (gemeente Rheden)

Een delegatie van het bestuur heeft op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau een paar keer overlegd met de eigenaar van de tuin en het bijbehorende huis, de gemeente Rheden. Dit heeft geresulteerd in de afspraak dat het bestuur van Stichting de Tuin van Sjef eerst tot 31 december 2014 en later tot 1 juli 2015 de tijd heeft gekregen voldoende middelen te verwerven om de tuin en het huis te kunnen kopen.

Het bestuur heeft een plan opgesteld hoe door middel van crowdfunding en donaties de voor de aankoop van de tuin en het huis benodigde circa 3 ton euro kan worden binnengehaald.

Werk in de Tuin van Sjef

De natuur speelt de hoofdrol in de Tuin van Sjef. Deze natuur kan echter alleen in de huidige bijzondere vorm blijven voortbestaan als de mens ingrijpt. Niets doen betekent verbossing wat leidt tot het verdwijnen van (zeldzame) planten- en diersoorten.

Bij het beheer van de Tuin van Sjef zijn veel mensen betrokken. Een greep uit hun activiteiten:

In januari knotten we met de vrijwilligers Theo en Alfons de wilg.

Zes maandagen in februari en maart werkten/leerden de studenten van Groenhorst in onze tuin onder begeleiding van docenten en met aanwijzingen van Sjef en medewerking van Truus.

Alfons Kelderman bouwde en bouwt een nieuwe puinhelling onder toezicht van Sjef. Het aanbrengen van begroeiing geschiedt in de loop van 2015 door Machteld Klees en Truus Schennink (we volgen de aanwijzingen van Sjef op).

Veel vrijdagmiddagen werd er in de tuin gewerkt door Machteld Klees (van Oase) en Truus Schennink van de Tuin van Sjef. Vooral de kwetsbare werkzaamheden zijn Machtelds specialiteit.

In juni gaf Sjef nog diverse rondleidingen aan Landschapsbeheer Gelderland en meerdere groepen van Oase én aan de wethouder Constance Pos van de gemeente Rheden.

In september, na Sjefs overlijden, is direct begonnen met het inventariseren en archiveren van planten en dieren uit Sjefs archief en met een planteninventarisatie door Nigel Harle. Het eerste beheersplan werd geschreven en er ontstond een kleine beheerwerkgroep.

In november kregen studenten van VHL les in de aanleg/ opbouw van de Tuin van Sjef door André Hertog.

Het beleid voor de Tuin van Sjef (2015 en volgende jaren)

Voor het stichtingsbestuur hebben de komende jaren drie zaken prioriteit. In de eerste plaats, in 2015, het verwerven van de tuin en het huis. In de tweede plaats het geven van een nuttige bestemming aan het door het overlijden van Sjef vrijgevalen deel van de bij de tuin behorende woning. Deze bestemming moet in het verlengde liggen van de tuin: natuur speelt de hoofdrol, met kunst en cultuur als toevoeging. Het (door derden) gebruiken van deze ruimte moet inkomsten opleveren die worden aangewend voor het betalen van vaste lasten én de rente en aflossing van obligatieleningen (crowdfunding).

De derde prioriteit is het bestendigen van het beheer van de Tuin van Sjef. Gelet op het grote aantal actieve vrijwilligers, zal dit naar verwachting goed te regelen zijn.

Het bestuur zal bij de Belastingdienst een aanvraag indienen om te worden erkend als anbi, ofwel 'algemeen nut beogende instelling'. Zowel voor de stichting zelf als voor degenen die geld schenken, levert dit belastingvoordeel op. Om in aanmerking te komen voor de anbi-status, worden de statuten enigszins aangepast.

Op het moment van schrijven van dit verslag heeft de Belastingdienst positief gereageerd op de anbi-aanvraag.

Het is de bedoeling in 2015 het bestuur van de Tuin van Sjef uit te breiden met enkele nieuwe leden, onder andere met een financieel/ fiscaal specialist. In de door het overlijden van Sjef ontstane vacature is begin 2015 voorzien door de benoeming van Joost van Rijswijk als bestuurslid.

Dankwoord

Het bestuur van de Tuin van Sjef bedankt de vele mensen die ook in 2014 hebben bijgedragen aan het beheer, behoud én de toekomst van de Tuin van Sjef. Naast de personen die zijn genoemd in het hoofdstuk Werk in de Tuin van Sjef, betreft het onder anderen onze adviseur Eward Timmerman (Landschapsbeheer Gelderland) en notaris Joke de Kroon.